

FÆNGSLET
MELLEM BYEN OG MINERNE



Indholdsfortegnelse

Indledning 1

Begrebsforklaring 2

Problemstillinger 4

Associationsord 5

Kiruna 6

Behovet for nye fængsler 10

Program 11
- Rumprogram
- Site

Potentielle Sites 12

FN's verdensmål 14

Litteraturliste 15



Afgangsprogram
Nicole Raley, Studienummer 170347 & Kajsa
Gustafsson, Studienummer 170284
Foråret 2023
Vejleder: Høgni Hansen
Kunst og Arkitektur
Institut for Bygningskunst og Kultur

Indledning

Linjen, muren, stregen; det fysiske element der adskiller den indsatte fra friheden. Arkitekturen understreger at her ender friheden og straffen begynder. Snoren til resten af samfundet klippes. En streg i luften der gør det fysisk umuligt at være fri.

Muren bliver derved frihedsberøveren, men ugerningerne der gør muren nødvendig, er den indsatte selv med til at forme og opbygge.

Arkitekturen er med til at forme den indsatte, men kan arkitekturen også være med til at behandle og bryde strukturerne i den indsattes hverdag?

Behandlingsdom. Den værste dom er fængsling på ubestemt tid, en forvarringsdom, en psykisk dødsdom, den indsatte ved ikke hvornår den løslades. Det er op til det enkelte menneske. Arbejde med sig selv, bryde med de psykiske lidelser, lade sig behandle.

Er resocialisering overhovedet en mulighed hvis sindet er så sygt at mennesket ikke kan fungere i samfundet, motivationen forsvinder. Alt sættes på pause, alt der er værd at leve for rives væk af muren. Mennesket står alene med sine ugerninger, i den lille isolerede celle. Tid til at arbejde.

Begrebsafklaring

Resocialisering; tilbage til samfundet efter kontakten har været brudt i årevis. Hverdagen har været sat på pause. De kriminelle handlinger har været brudt, bånd til familie og venner nedbrudt. Resocialiseringen er fængslets endegyldige formål; at hjælpe den indsatte tilbage til en velfungerende hverdag uden kriminalitet og gamle strukturer.

De fysiske rammer er vigtige for resocialiseringen, den indsatte må ikke være væk fra familie og venner for længe af gangen. Derudover er et dagligt formål centralt for resocialiseringen, hvorfor man ofte ser fængsler med uddannelsesmuligheder, indkøb etc. fængslet bliver derved sin egen lille landsby eksempelvis Herstedvester.

Trine Bruhn påpeger: "Designet i et rum er med til at definere, hvordan mennesker mødes og handler, og at de fysiske omgivelser enten støtter eller hæmmer særlige adfærdsmønstre". Arkitekturen spiller altså en afgørende rolle i at hjælpe den indsatte på rette kurs, spørgsmålet er om arkitekturen kan være med til at få den indsatte tilbage til samfundet? Dette ved at åbne sig mere op og være mindre isolerende uden at forglemme straffen. Skal vi gentænke de lukkede isolerede celler, dørens formål eller vinduet? Skal tremmerne udskiftes med usynlige tråde? Detaljeringen i arkitekturen må være vigtig ift. resocialiseringen af de indsatte.

Behandlingsdommen

"Når en person har begået noget kriminelt og står over for en dom, kan vedkommende nogle gange undgå straf.

3 slags domme:

Frem for straf vil retten i stedet typisk beslutte, at personen bliver idømt psykiatrisk behandling, der har som mål at forebygge, at personen igen vil begå noget kriminelt. Sker det, er person retspsykiatrisk patient.

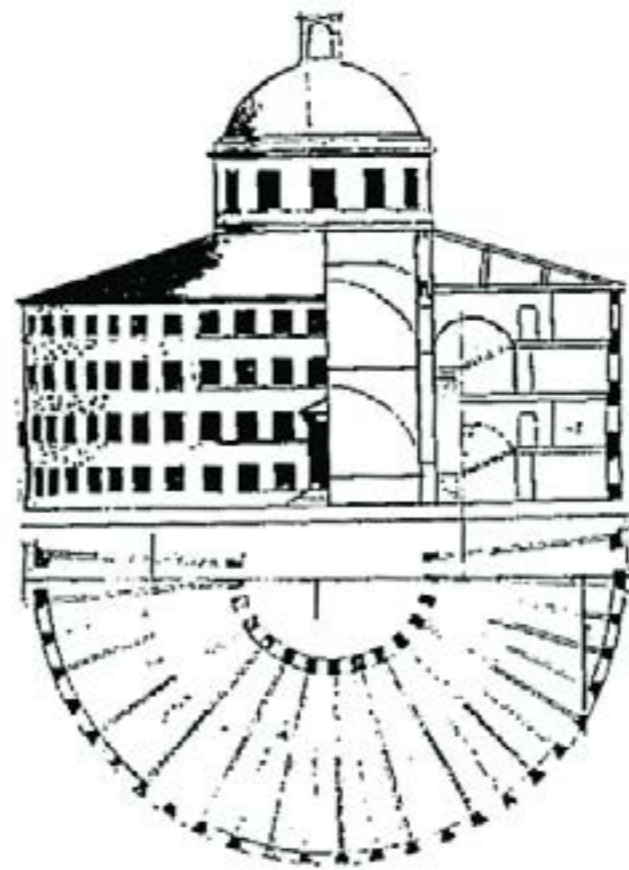
De psykiatriske domme kan deles ind i tre forskellige kategorier: Dom til anbringelse, dom til behandling og dom til ambulat behandling ved en psykiatrisk afdeling. Det fælles mål for dem alle er, at personerne på et tidspunkt gennem behandlingen bliver så raske, at de kan komme på fri fod."

Dom til anbringelse

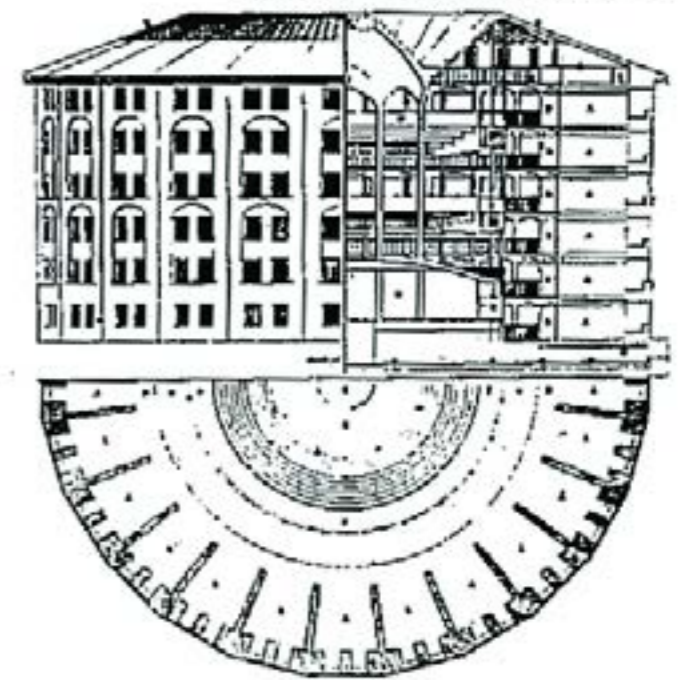
Dom til behandling

Dom til ambulat behandling

Mentalundersøgelse



*A General Idea of the TEMPLE of JERUSALEM as it is supposed to have been
in the Temple of Solomon in the Temple of Herod in the Temple of Constantine*



Problemstillinger

At være væk fra samfundet og kulturen i mange år og nogle indsatte årtier. De indsatte liv sættes på pause og nogle går måske helt i stå. Fængslet skal være med til at forberede mennesket på at vende tilbage til hverdagen uden de kriminelle handlinger. Hvordan bidrager arkitekturen til denne resocialisering?

Motivationen for at vende tilbage til samfundet og kulturen forsvinder i og med behandlingsdommen er på ubestemt tid og den indsatte ved ikke hvornår den kommer tilbage og om den kommer tilbage til samfundet. Hvordan kan arkitekturen bryde de mønstre og strukturer de indsatte kæmper med?

Retspsykiatrisk fængsel ligger i gråzonen mellem at være et sygehys og et fængsel. Det skal behandle og indespærre. Være åbent og lukket, være et sted som griber en istedet for at straffe en. Hvordan kan arkitekturen bidrage til det?

Det nordlige landskab i Kiruna, de åbne vider og minerne i mørket under jorden spejler kontrasten mellem at være indespærret i sin celle og fri i naturen. Kan arkitekturen spejle kontrasten mellem det lyse og det mørke?

De indsatte er på ubestemt tid, da deres behandlingsdom er uden begrænsning. På samme måde er tiden i Kiruna uden begrænsning, for beboerne ved ikke hvornår jorden ramler under deres fødder.

På baggrund af vores problemstillinger synes vi følgende temaer omkring retspsykiatrisk fængsel er interessante:

Cellen og fængselsdesignet fra tremmerne foran vinduerne til organiseringen af fængslets rumforløb.

Rumforløbet for de indsatte og de ansatte.

Hvordan arkitektur og natur inddrages i behandlingen af de indsatte.

tidsperspektivet i behandlingsdommen og i byen Kiruna.

Panoptikon ekstrovert - hvad gjorde og var panoptikon og hvordan kan man bryde det panoptiske mønster og gøre det til noget positivt?

FORLØB

OVERVÅGNING

FOUCAULT

PANOPTICON FÆNGSLET - JEREMY BENTHAM

FÆNGSLETS CIRKULÆRE FORM

FÆNGSLETS TÅRN

FÆNGSLET I PLANTEGNING OP GENNEM TIDEN

REM KOOLHAS FÆNGSEL I ARNHEM

RUIN

MONUMENT

ÅBNET/LUKKET

SAMMENFALDENDE

NEDBRYDNING

KLIMA

UDBRUD

MØRKE

KIRUNA

Kiruna er et udpræget minesamfund i Nordsverige som grundlagdes i 1900. I 1890'erne påbegyndte brydningen af jernmalmen i bjerget Kiirunavaara og som følge af dette byggede man Kiruna i nærheden af minen da den skulle være let tilgængelig.

Byen byggedes imellem bjerget der fungerede som læbælte mod vinden samtidigt med udsigten over minebjerget altid var tilstede.

Jernmalmen, minedriften og byen har udvikledes i nær relation til hinanden siden dette.

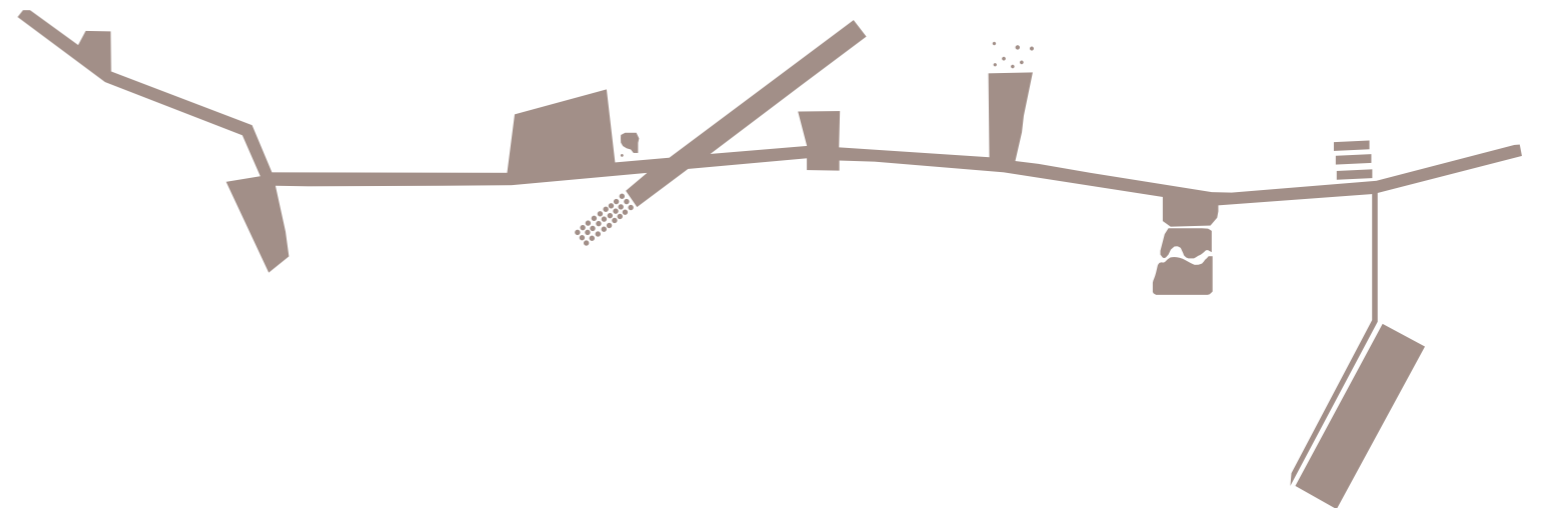
Minebrydningen i Kiirunavaara vokser og skaber sprækker i jorden som indebære at det centrale Kiruna falder ned i minehullet og forbliver en ruin.

Det besluttedes i 2007 at visse dele af Kiruna skulle forflyttes 2 km mod øst.

Total påvirker denne flytning 6000 mennesker. Kiruna kommer langsomt til at udbygges mod øst og sammenkobles sammen med Lombolo og Toullovaara hvor byplanen over det nye Kiruna er en båndformet by med en tættere bebyggelse hvor hoved gaden sammenbinder de offentlige rum.

Som et perlebånd sammenfletter de sammen byen med sine perler af offentlige rum og mødespladser.

Båndets hovedgade omgives af bebyggelse som er max tre kvarter på hver side. På sin vis er naturen altid tilgængelig. Mod naturen og kanten forskydes, for at beskytte byen mod vind og vejr. Jorden bliver ikke direkte til industriområde men bliver transformeret til minebyparker der skal fungere som en blødere overgang mellem mine og by.





Klimaet i Kiruna

Kiruna har et subarktisk klima som gør at temperaturen kan variere meget.

Byen er placeret mod nord mod polarcirklen hvilket medfører at vinteren består af 3 ugers polarnat, det vil sige at solen slet ikke er tilstede.

Under denne arktiske vinter kan temperaturen være mellem -20 og -40 grader med decimeter tykke snedækken der strækker sig udover landskabet.

Under sommeren er der midnatssol hvor solen ikke forsvinder under horisonten i en 5 ugers periode. I løbet af sommeren kan temperaturen være mellem 15 og 20 grader.

Til trods for sin nordlige latitude har Kiruna et relativt mildt klima på grund af golfstrømmen, den tørre luft og den klima tilpassede byplan.



Behovet for nye fængsler

Hvorfor fængsel i Kiruna? Hvordan er behovet for fængsler i Sverige.

Kriminalforsorgen har et stort behov for at modernisere sine institutioner og der er brug for mange flere fængselspladser rundt omkring i hele Sverige.

Der skal bygges institutioner og anstalter i kriminalforsorgen for ca 3400 indsatte indenfor de næste 10 år.

I nutiden mangles der akut 800 pladser.

I 2021 fandtes der ca. 5100 institutionspladser og frem til 2031 planlægger kriminalforsorgen at udvide med 2500 pladser på forskellige institutioner og fængsler.

Program

Projektet kommer til at bestå af et retspyskiatrisk fængsel med bosteder til indsatte og personale faciliteter. Projektet foreslår diverse rehabiliteringsfaciliteter til de indsatte og fælles opholdsrum - mulighed for at få udgang til naturen.

Rumprogram

Personale faciliteter
Rehabiliteringsrum
Boliger til de indsatte
Besøgsrum
Indslusningsrum
Fikseringsrum

POTENTIELLE SITES

Vi undersøger placeringen for det endelige site.
Vi arbejder med to potentielle placeringer.
Begge sites ligger i forlængelse af Kiruna 2.0 perlebåndet
det ene mod Øst og det andet mod Nord.

Begge sites er placeret i forlængelse af Malmgaden som
løber gennem det centrale Kiruna og sammenkobler byen
med Toullavara.

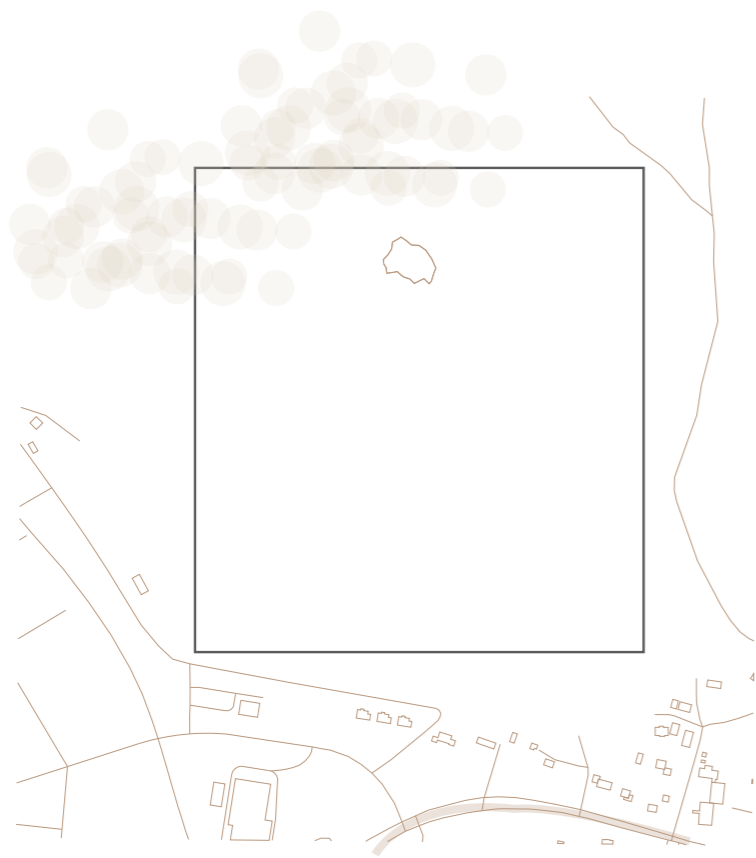
Site 1 er placeret i det gamle mineområde i Toullavara.
Mineområdet møder den nye by, den nye bykerne.
I nærheden findes parcelhuskvarterer og kulturelle
mødesteder.

Site 2 er placeret i slutningen af den nye byplan Kiruna
2.0 i Kiruna. Dette site er i nærheden af universitet men
ellers ret øde i et skovområde.

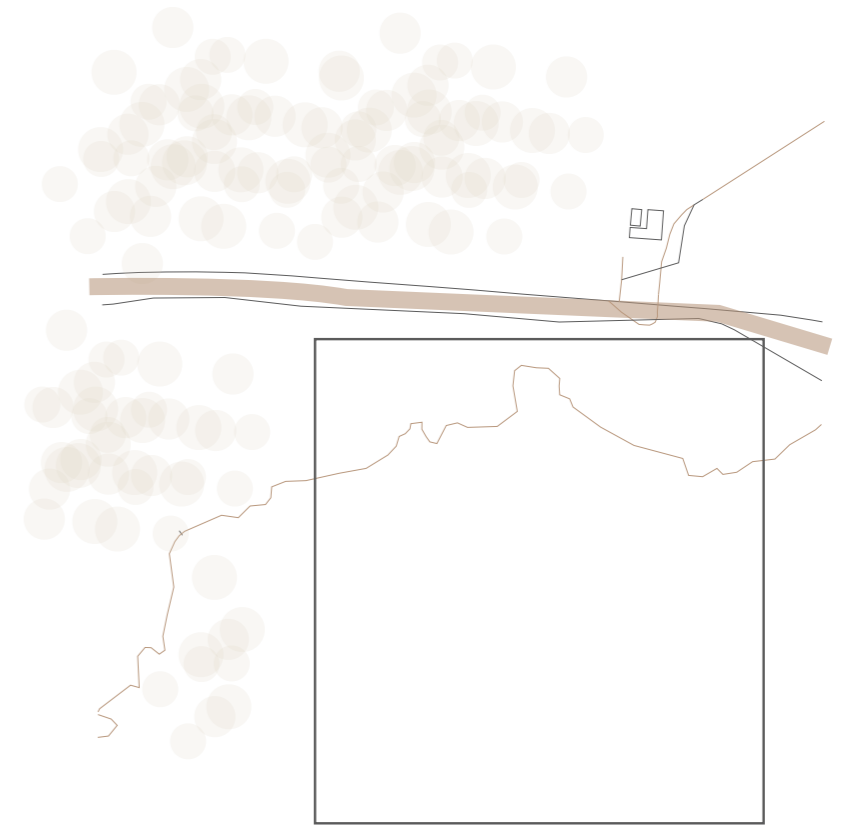


Potentielle sites

Site 1



Site 2



Projektets program støtter op om FN's 17 verdensmål:

3 sundhed og trivsel

11 bæredygtige byer og lokalsamfund

16 fred, retfærdighed og stærke institutioner

Bruun, T. B. (2020). – The Social Choreography of the State Prison of Eastern Jutland.

https://www.dr.dk/drtv/se/indefra-med-anders-agger_-buret-inde-paa-8-kvm_357558

<https://www.dr.dk/nyheder/viden/teknologi/nord-polarcirklen-er-svenskerne-i-gang-med-flytte-en-hel>

<https://ordrupgaard.dk/udstillinger/per-kirkeby-og-groenland-det-hemmelige-reservoir/>

<https://www.highnorthnews.com/en/opening-kirunas-new-city-center>

<https://samhallsomvandling.lkab.com/sv/kiruna/vi-flyttar-en-stad/>

<https://kiruna.se/kommun--demokrati/kommunfakta.html>

https://www.kriminalvarden.se/fangelse-frivard-och-hakte/kriminalvarden-vaxer/?mtm_campaign=puff-startsida&mtm_kwd=kv-vaxer

